

λίγο ακόμα και θα κάνει όλο τον κόσμο αντι- βασιλικούς.

Αν ό κ. Θεοτόκης φορούσε, καθώς θέλουνε να ποινε, σφό κεφάλι του το σκούφο του Ριγ- κολέτοφ, έκανε άσκημα νάβησει στο κεφάλι του Λεβίδη του το σκούφο του Ροδεσπιέρου. Καλύτερα να τον άφηνε ξεσκύφωτο, σά δε του περίσσευε και δεύτερος κουδουνάτος σκού- φος γι' αυτόν.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΜΑΤΑ

Το μακαρίτικο το «Διδασκαλείο τής Θεσσαλο- νίκης»!

Έκανα τρέφιμάς του και το θυμάμαι κάπου- κάπου το κακόμοιρο. Έν' απ' τ'α πολλά μυλλοστο- τωτήρια τής Ρωμαιοίικης νεολαίας κι άφτό.

Είμαι τώρα χρόνια που πέθανε. Γέλασε, δέν είχε πιά ζωντανόσύνη μέσα του κι όζω του, κ'έτσι πάει καλικά του.

Και τ'α ταίρια του!

Ο Έφταζίκ; Άλλοτες, ύπουργός τής Παιδείας διαβεβαίωνε πως «έξτετέλεσε ύπέρ π'άν άλλο τον προορισμό του».

Το λόγου μου, πάντοτες μικροεργάτης τής παι- δείας, σ'ε βεδιωνώ πως «έξεφτέλισε» με το πα- ραπάνου τον προορισμό του, πάχυνε μερικά έθνοπα- ρισίτα, παπάδες και δασκαλοδασκάλους, κατ'ά- στησε δυστυχημένα και κήμποτες, κατ'ατ'άρες παλ- ληκάρια, μεταβάλλοντάς τα από κούτσουρα σ'ε του- βλα, και τέλειωσε.

Δέ με πιστέψετε; Το μαρτυράει σήμερα ή Μα- κεδονία.

Μή θαρρείτε δ'α πως έχω σκοπό να ψάλλω έθνη κ'ε; Ήρεμιάδες; Τίποτες; Εγώ έθνικός δέν είμαι, έθνικοί είναι σ'ε Δεσποτάδες, σ'ε Άνιψίς τους, έθνη- κολ είναι σ'ε Έταίροι, σ'ε Έταίρες, έθνικοί είναι σ'ε δημοσιογράφοι, σ'ε... (κ'όμως που δέν έχουν κι άφτοι τ'α θηλυκά τους) κι όλα τ'α πρόβωια ζωντανά. Εγώ τέτοιος δέν είμαι. Εγώ είμαι μιλλιαρός.

Κ'α σ'ε π'α ένα νόστιμο έπεισόδιο που χρα-

χτηρίσει μοναχό του την κατέστηση και τ'α άπ' όζω και τ'α από μέσα του μακαρίτικου.

Σ'α θεάστη το μεσαιώνα πριν έρχίσουνε το δράμα παραστήσανε την παντομίμα του για να μπουν οι θεατ'άδες προκαταρκτικά στο νόημα, που να καταλάβουνε καλά την παράστασι. Έτσι το πά- θαμε κ'ε μεις, τότες, πριχού διούμε το έπεισόδιο μέσ' στο σχολειό, τόφρε ή τύχη να διούμε τήν παντομίμα του στο Ίπποδρόμι. Λέτε ν'άχε άφτό κκ- μιάν αντίμωση με την τότε δική μας μεσαιωνική κατάστασι; Ένας; όπαδός τ'ών τελικών αίτιών έτοι θά το ξηγούσε. Ξέρετε ποιά είναι το δόγμα τ'ών τε- λικών αίτιών; δυό παραδείγματα θά σ'ε; το ξεδια- λύσουνε.

Ο Θεός που έπίτρεψε να λερώνουνται με τον καπνό οι τσιγαριόλες, έδωσε και τ'α φτερά για να τις καθαρίζουμε. Ο Θεός που έδδόκησε να κάνει δράματα ο Κουρούπης, έστειλε και το Μιστριώτη να τ'α βραδέψει και π'α λέγοντας.

Είταν ή προτελεφταία χρονιά τής ζωής του σχολειού μας κ' ή τελειφταία χρονιά του μυαλο- σκοτωμού του δικού μου.

Τήν Κυριακή τής Τυρινής βγήκαμε όλοι λέρτε- ροι, να σεριανίσουμε, με την παραγγελιά να γυρί- σουμε νωρίς, για να παραστήσουμε μιάν κωμωδία, που μάς είχε διδάξει ο διαφεντής έπίτρεψ; για τούτη τή βραδυά, κ' έτσι για να μ'ε μείνουμε κ'ε μεις άμασκάρεφτοι.

Στ'ε Σχολονίκη άφτην την μέρα, το πανηγύρι γίνεται στο «Ίπποδρόμι», μιάν πλατέα απ' την άνατολική μεριά τής πόλης, ως μισό μίλι μακρός, από βοριά προς νότο, και λίγο φαρδύτερη από κα- λοκαμωμένα δρόμο. Άφτου είταν άλλοτες; ο Βυζαν- τινός ο ίπποδρόμος, πολύ πιο σιρδής βέβαια τό- τες. Άφτου ο φιλόχριστος εκείνος άφτοκράτορας, ο Θεοδόσιος, έστειλε μιά μέρα στην Παράδεισο έφτά χιλιάδες Σαλονικούς, και για τούτο έσως ένομάστηκε «Μέγας» (ο άλλος ο συνονόματός του, που δέν έ- κανε τέτοια ψυχικά, λέγεται «Μικρός»). Έδω λοι- πόν τ'απόγονομα τής Τυρινής μαζέβουνται όλοι οι ματακωμένοι, με χίλιω λογιώ τούμπανα και ζαμ- πούνες, άλλοι πεζοί, άλλοι καβάλλα σ'ε άμάζια ή γαϊδάρους, σ'ε άλλογα ή κάρρα, κι άνεβοιατεβχι- νουνε μέσ' στην πλατέα, έν' απ' τ'α παραθύρια χα- ριτωμένες λυγρές τους πετροβολούνε, πότε με κου- φάτα, πότε με λεμονόκουπες, κ' έτσι γίνεται το Κουτρούλη ο γάμος.

Άφτου λοιπόν ήρθα κ'εγώ μαζί μ' άλλους συμ- μαθητάδες; μου να σεριανίσουμε τ'α καρναβάλια και τ'α παραθύρια, όπως συνειθίζαμε κάθε χρόνο.

Συρτίλα, άνέδα-κατέδα, γέλια, χαρές, βοή, θόρυβος, σπρωξίματα, χάχλανα, σφυριγματιές, χο- ροί, τραγούδια, άνωκάτου κυριελέησε, άφτά λέγουν- ται Σαλονικά καρναβάλια.

Μ' άφτά μ' εκείνα πέρασε ή όρα κ' έτοιμαζού- μαστα να γυρίσουμε στο σχολειό.

Βλέπουμε άξάφην τον κόσμο να τρέχει πατείς με πατώσε προς ένα μέρος. Τρέχουμε λοιπόν κ'ε έ- μεις κατακει να διούμε, και τί να διούμε; Ένας βαρδός απόγονος του ποτέ Λούκιου, που είχε κά- νει τον παλιό καιρό άνωκάτου τ'ε Σχολονίκη, γα- θρίασε, κι άφου έρριξε τον καθαλλάρη του, πηδών- τας, κλωτσώντας, άφρίζοντας και γκαρίζοντας, κομ- μάτιασε τις πιστιές του, τίναξε τ'α σαμάρια του, έκοψε τ'α σκουινά του, και ζάφτι δέ γινούντανε πε- ρίπου από μισή όρα.

Τέλος μ'ε τ'α πολλά δυό χεροδύναμες μάχες κατορθώσανε να τότε δαμάσουνε, και χτυπώντας με ξύλα και με ρόπαλα, τότε βγάλανε όζω απ' την πλατέα.

Βαστώντας τ'α κ'ότις μας απ' τ'α γέλια και χοντρινά χωρατέβοντας γυρίσαμε στο σχολειό.

Κουρασμένος όπως είμουνα, χωρίς όρεξη, έ- λαβα μέρος στην κωμωδία, που σ'ε είπα, καταριού- μενος το Δάσκαλο που δέν του έφτανε να μάς έχει μαθητικά νεθρόσπαστα, μόνε θέλησε να μάς δακι- μάσει και για θεατρικά νεθρόσπαστα.

Ο κύριος άφτός, άνθρωπος έτό γένος, παπ'ας έφ'ε σκ'ημα και ίπποπόταμος στην κατασκευή, έίτανε κατάλληλος για Ορειοδαμαστής, και για τούτο έσως «οι τ'α πάντα καλώς διαταξέμενοι πατ'ρες του έθνους» τότε βάλανε διαφεντή το σχολειό εκείνο, που φαιτούσανε και πολλά βουλγαρόπουλα, για να τ'α δαμάσει και να τ'α κάνει Έλληνες.

Έγώ τότε κολάκεδα, γιατί όλη του σχολειού ή διαχειρίτη έίτανε στα χέρια του και δέ σύφρε να τ'α χαλάσει κανείς μαζί του, μα καθόλου δέν τότε χώνεδα, γιατί είταν μεπερμπάντικη ράτσ. Έτσι μορφώνουνε χαραχτήρα στα σχολεία τ'α Έλληνό- πουλα. Πολλοί συμπαθητάδες μου τότε θαμάζανε μ' άφου βρισκουνται ρωμοί και θαμάζουν τις άρ- χαϊκές βρισιές του Κόντου, την παντομίμα του Κκ- ραγκιόζη, τ'α ρομάντσα του Κυρικιόδη και π'αθ'ος άλλα τέτοια πράματα, δέν πρέπει να παραξενε-

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΓΛΑΙΔΕΣ

ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ *

Σ'ε ιστορικό βιβλίο στην άρχή άρχή δέν ταιριά- ζει να γράφει κανείς για τή γλώσσα. Έπειδ'ε δ- μως σ'ε δασκάλοι μάς πολεμούν με τις ψεφτιές κάθε όρα και στιγμή, πρέπει να τους πολεμήσουμε κ'ε εμείς με την αλήθεια, για να τ'α μάθει κι ο κό- σμος.

Οι δασκάλοι, δασκάλους λέμε μονάχα εκείνους που πολεμούν τή ζωντανή μας γλώσσα, λένε για μ'ε; «Οι άν'εθνικοί ούτοι άνδρες άποδιώκουν τ'ών σχολειών τήν γλώσσαν, ήν έδημιούργησαν αι άρι-

(*) Σημ. του «Νουμά». Ο συνεργάτης μας κ. Χαρ. Άντρεάδης άρχισε να τυπώνει με το γενικό τίτλο «Βι- βλία για το λαό, γραμμένα στη ζωντανή γλώσσα» σειρά βιβλίων λαϊκών, που το πρώτο, «Ο Μέγ' Άλέξαντρος» (σελ. 192) τυπώθηκε την περασμένη βδομάδα και που- λίζεται μιά δραχμή σ'ε όλα τ'α βιβλιοπωλεία και στο γρα- ρείο του «Νουμά». Τ'ον πρόλογο του βιβλίου αυτού τότε έναδημοσίευσε σήμερα κ'ε είναι αυτός που τώρα θα διαζίτετε.

σται του έθνους διάνοιει» (Γ. Μιστριώτης, Άνα- τολή, Νοέμβρ. Δεκέμβριος 1902 σ. 288).

Έπειδ'ε όμως το έθνος φτιάνει τή γλώσσα κι όχι και άρισται διάνοιει» πέντε δέκα ανθρώπων όπως λένε, εμείς τους άπαντούμε τώρα άλλη μιά φορά με τ'α λόγια του κ. Δ. Βερναρδάκη, που είχε γράψει στον «Ψευδοαττικισμού έλεγχον» (σελ. 435). «Ούδέποτε λαός τις έγκαταλείπει τήν γλώσσαν του ή μεταβάλλει αυτήν, όπως συναρμολογή προς τήν γλώσσαν ποιητού ή συγγραφέως, ακόμη και όταν ο μ'εν συγγραφέας ούτος όνομάζεται Πλάτων, ο δέ ποιητής Αίσχύλος ή Όμηρος. Ο,τι ούδαμού γ'ε και παρ' ούδενι λαφ συνέβη ποτέ, και προκαλούμεν πάντα έναντιοφρονούντα να μ'ας δείξει εν και μόνον παρόμοιον γεγονός εν τ'ε παγκοσμίω Ιστορίη, τούτο ήμισα πάντων ήτο δυνατόν να συμβ'η εν Άθήναις».

Τ' άποδείξαμε και προτίτερα φαρδιά πλατιά στο βιβλίο που γράψαμε «ή γ λ ω σ σ α μ α ς» (σελ. 137—204) πως άφτό που θέλουν οι δασκάλοι ν' άφήσει το έθνος τή γλώσσα του και να μάθει τή δική τους, δέν έγινε και δέ γίνεται πουθενά μήτε τον παλιό καιρό μήτε τώρα. Έξ'εν άφτό άποδείξαμε ακόμη πως τήν καθαρεύουσά τους δέν ξέρει να τή γράψει καλά και δέν τήν καταλαβαίνει; όπως πρέπει κανένας από τους σημερινούς γραμματισμένους Ρω-

μιούς; μήτε οι καλύτεροι ακόμα καθηγητάδες του Πανεπιστήμιου. Ο κ. Κόντος άποδείχνει τον κ. Δ. Βερναρδάκη και τους άλλους καλύτερους καλαμαρά- δες μας άγράμματους για τ'α λάθια που κάνουν, ο κ. Γ. Χατζιδάκης άποδείχνει άγράμματο τον κ. Γρ. Βερναρδάκη, άφτός πάλι εκείνον, κ' έτσι δέ βρι- σκουμε κανένα γραμματισμένο και δέ μπορούμε να δείξουμε κανένα που ξέρει να γράφει όπως πρέπει τήν καθαρεύουσα, τή σημερινή γλώσσα, όχι π'α τήν άρχαία, για κείνην μήτε λόγος μπορεί να γίνει.

Όντας π'αλι θα γράφουμε τή γλώσσα που μι- λούμε, είπαμε, πως τότες όλοι μας θά είμαστε γραμ- ματισμένοι και τόσα εκατομμύρια Ρωμοί έφ'ε; θά κατορθώνουν εκείνο που δέν κατορθώνουν τώρα οι καλύτεροι δασκάλοι. Άφτό το καταλαβαίνει κι ο καθένας, φ'άνει να μην είναι κουτός. Δέν το κατα- λαβαίνουν όμως οι δασκάλοι, γιατί ή δέν έχουν λο- γικό ή τους σφ'ερνει κατά τήν ιδέαν τους να κάνουν τον κούτό, κ' έτσι πρέπει να τους τ' άποδείξουμε άφτό τ' έλοφ'ενο προ'μα με μαρτυρίες.

Οι πρόγονοί μας, οι άρχαίοι Έλληνες, μ'όλις μ'ε θαιναν καλά να συλλαβίζουν μπορούσαν να διαβά- σουν και να καταλάβουν κάθε βιβλίο, κι άφτό π'ε

φρούρε κ' ἐκείνη τὰ κατημένα τὰ παιδιὰ, που θαμά-
ζανε τὸ δασκαλικὸ ἐκείνο τέρας. Τάχα χαλασμένα
μὲ τὸ Μητροπολίτη, εἴτανε μαλλωμένοι, μὲ τὸν Πρό-
ξενο, εἴτανε δυσχεστερημένοι, μ' ὅλους τοὺς πρόκριτους
τῆς Θεσσαλονίκης· κι ὁμως κανεὶς δὲν εἶχε τὴ δύνα-
μη νὰ τόνε κουνήσει ἀπ' τὴ θέση του, γιατί καθὼς
εἶπαμε ὁ προορισμός του εἴταν ἱερός καὶ δύσκολα θὰ
βρίσκονταν ὁ ἀντικαταστάτης του. Κι ἄρτοι λοι-
πὸν ἀπ' τὸ γινάτι τους κατηγοροῦσαν τὸ σχολεῖό
του, πὼς τίποτα δὲ μαθαίνει στὰ παιδιὰ του. Μὰ
σ' αὐτὸ θαρρῶ ἔκαναν προσωπολήψια, γιατί, σὰν κα-
λογυρέψουμε, κανένα ρωμικὸ σχολεῖό δὲ μαθαίνει
τίποτε στὰ παιδιὰ του.

Μὰ ὁ Πρόξενος ἀπὸ δὲ μπόρεσε νὰ τὸν τινάζει
ἀπ' τὴ θέση του, μεταχειριζόμενος ὅλα τὰ κανονικὰ
μέσα, ἀπαράσιε στὰ τελερταῖα νὰ πετύχει τὸ σκοπό
του μὲ πονηριὰ· τὸ μέτρο ἄρτὸ εἶναι πολὺ παλιὸ
στοὺς Ἕλληνας· χροιολογεῖται ἀπ' τὴν ἐποχὴ τοῦ
Δούρειου ἵππου. Κι τὴν πονηριὰ του τὴν ἔβαλε
σ' ἐνέργεια τὴν καθαρὰ Δεφτέρια τὸ πουργό.

Τὰ γραφεῖα τοῦ Προξενείου εἴτανε χαμπηλά κ' εἶ-
χαν τὰ παραθύρια τους μὲς στὴν ἀβλὴ τοῦ σχολεῖο
μας. Ὁ παπῆς γιὰ νὰ καταφρονήσει τὸν Πρόξενο
πιάνει καὶ στῆνει τὸν ἀνιθῶνα του μπρὸς στὰ πα-
ραθύρια ἐκεῖνα. Ἀπὸ δὲν εἴτανε βολετὸ νὰ τὸ χω-
νέψι πλὴν ἓνας Πρόξενος, καὶ Γενικός Πρόξενος
καλίστα. Τὴν ἀβλὴ λοιπὸν τῆς καθαρῆς Δεφτέριας,
ποὺ σὰς λῆω, κατὰ διαταγὴ τοῦ Προξενίου ἓνας
κλητῆρας πηδαίει ἀπ' τὸ παράθυρὸ μὲς στὸν ἀνι-
θῶνα καὶ πιάνει ἓναν κούρκο χοντρὸ σὰν τὸν ἀ-
φέντη του καὶ τόνε βάζει καὶ κουτσουλᾷ ἀπάνου
σὲ κάτι ἀνοιχτὰ τερτέρια, πὼς εἴτανε τάχα τοῦ
Προξενείου τά... ἀρχεῖα τὰ λένε; πὼς τὰ λένε; Ὑ-
στερα τραβήχτηκαν ὅλοι μὲσα καὶ βιγλίζανε νὰ
κάνουν τὸ ἔργο τους. Ὁ Παπᾶς τὸ πουργὸ ἐκεῖνο
μαχμουρλῆς, σὰν Ἰντὸς Φοκίρης, πήγαινε νὰ κάνει
τὴ συννηθισμένη του ἐπίσκεψι στὰ πουλιὰ του, ποὺ
τ' ἀγαποῦσε περισσότερο ἀπ' τοὺς μαθητὰδες του.
Ἀμα τὸν εἶδε πῶρουνταν ὁ Πρόξενος, ἐμπήξε τίς
φωνές, πὼς τάχα κείνη τὴν ὥρα ἀνακλύψε τὸ κακό,
ποὺ ἔχανε κάνει τὰ πουλιὰ τοῦ Παπᾶ σ' ἀρχεῖα
του. Κι ἐκφύτει λοιπὸν ἀπ' τὸ παράθυρὸ μ' ἓνα
ρεβολερῆ καὶ σκοτώνει δυὸ τρία κεράλια πουλιὰ
μπρὸς στὰ μάτια τοῦ Παπᾶ· ἐν' ἀπ' τὰ θύματα
εἴταν κι ὁ κούρκος ὁ σιτερτός. Ἀπὸς κατάκαψε
τὴν καρδιά τοῦ Παπᾶ. Ἐξάλλου, λοιπὸν καὶ ξεφρε-
νιασμένος ὁ Πανσιολογιώτατος (pardon) Ἀρχιμαν-

τρίτης ἡ Ἀρχιμαντρίτης, βλέποντας πὼς εἴτα
ἀφῶς οἱ λύκοι μῆχανε στὸ φτερότο τοῦ ποίμνιο,
ἀρπάζει μιὰ πέτρα καὶ τὴνε τραβᾷ ἴσα κ' αὐτὸν
Πρόξενο, ποὺ ἐν τὸν ἔδρακε, δὲν ἔχω κ' ἐγὼ τί θὰ
τὸν ἔκαμε κατόπι κι ἄλλη, ὅστερα κι ἄλλη· μὰ ὁ
Πρόξενος βλέποντας πὼς ὁ ρασσοφόρος δὲ χωρατέβει,
τραβήχτηκε μέσα κι ἄρσε τὸν Παπᾶ νὰ πετροβο-
λάει τὰ γιαιὰ τῶν παραθυριῶν συνοδέδοντα; τὴν
κάθε πετριά του μὲ βροσιές χαμάλικες.

Τὰ παραθύρια τοῦ κοιτῶνα μας βλέπανε κατάν-
τικρα στὸν ἀνιθῶνα ποὺ γίνονταν ἡ φοδερὴ σκηνή.
Εἶχαμε ξυπνήσει ἀπ' τὲς βροντὲς κι ἀπ' τὸ
κακὸ καὶ τρίδοντα; τὰ μάτια σεριανίζαμε ὅλη τὴν
κακορίζικη τῶν ἐπίσημων ἐκείνων ἀνθρώπων, τοῦ
Παπᾶ καὶ τοῦ Προξενίου.

— Παιδιά, ὁ χτεσινὸς ὁ γάδαρος! εἶπε κάποιος
μας.

— Πιὸ πετυχημένο παρκμοιάσιμο δὲ μπορούσε νὰ
γίνει.

— Καχ...! κουκουχού! ὅλοι προσπαθοῦσαμε
νὰ πνίξουμε τὸ γέλιο μας μήπως μὲς πάρουνε χαμ-
πάρι οἱ παιδονόμοι καὶ ὁρῶμε καμιά τιμωρία.

Κι βλέποντάς τον, μὲ πόση ἀγριάδα ὁμοῦσε
ἀνάμαλλος (τοῦ ἔχε πείσει ὁ σκουρός) κοκκινωπικ-
σμένος, σαλιάρης καὶ γελοιογραφικός, συλλογίστηκε·
Γιατὶ τάχα τοῦτος ὁ βλοσυρμένος ὁ Παπᾶς νὰ κατα-
πολεμάει τόσο τὴ θεωρίαν τοῦ Ντάρβεν, ἀπὸς ἄρτὸς
ὁ ἴδιος κείνη τὴ στιγμή παράστηνε φῶς φανερό πα-
ράδειγμα ἀταβιμίου; δηλαδὴς νὰ μὴν τὰ πολυλο-
γοῦμε, μὲ συμπάθειο κιόλας, δὲν εἶχε διαφορὰ ἀπ'
τὸ χτεσινὸ τὸν κυρμέντιο.

Κι ἀπὸς εἶται ἔσπασε, ἔσκισε, ἔβρισε, ἔφτυσε,
τραβήχτηκε κατόπι στὸ διεφθοντήρι, ὅπου κάμπο-
σιν ὄρ' ἀκόμα, σπάρανε, τάρανε, βούτζε, μούγκριζε
καὶ τέλος ἀποσύρθηκε στὴν κάμαρά του τὴν ξεχω-
ριστὴ καὶ πῆρε νὰ διαβάσῃ τίς ὥρες (ἀρχίζε ἡ με-
γάλη Σαρακοστή) καὶ νὰ παρακαλέσει τὸν Κύριο καὶ
Δέσποτα τῆς ζωῆς του «πνεῦμα ἀργίας, περιεργίας,
φιλαργίας, καὶ ἀργολογίας» νὰ μὴν τοῦ δώσει, μόνε
νὰ τοῦ χαρίσει «πνεῦμα σωφροσύνης, ταπεινοφροσύ-
νης, ὑπομονῆς, καὶ ἀγάπης» γιὰ νὰ βλέπει λέει,
«τὰ πταίσματά του» καὶ νὰ μὴν κατακρίνει «τὸν
ἀδελφόν του».

Ὁ Πρόξενος εἶχε κάνει καλὰ τὸ μέρος του, τώρα
εἴταν ἡ σειρά τοῦ Μητροπολίτη. Τὸ μεσημέρι κοντὰ
ἔρχεται ὁ κλητῆρας τῆς Μητροπόλεως καὶ λέει τοῦ

Αρχιμαντρίτη, «ὁ Πρόξενος πῆγε καὶ κατὰ γ-
γείλε στὴν ἀστυνομία, πὼς ἔνας γάδαρος πρόσβαλε
τὸ Προξενεῖο καὶ ζητᾷ τὴν τιμωρία του» καὶ ὁ Δε-
σπότης, ἐπειδὴ φοβᾷται μὴν ἔρθουν καὶ τὸν πιά-
σουνε καὶ προσβαλθεῖ τὸ ἱερατεῖο, τόνε συμβουλεύει
νὰ κάνει τὸν κόπο νὰ πᾶι ἴσα μὲ τὴ Μητρόπολη,
γιὰ νὰ προφυλαχτεῖ.

Τοῦ καημένου τοῦ Παπᾶ τοῦ πῆγε ρόδι ἀπ' τὸ
φῶς καὶ ἀκλούθησε τὸν κλητῆρα. Κι ἄμα ἦρθε στὴ
Μητρόπολη τόνε καθίσανε στὸ φρέσκο δυὸ μερόνυχτα
κ' εἶται ξεδιγκήθηκε καὶ ὁ Δεσπότης. Δὲν μπαίνουνε
στὸ νοῦ παπάδες!

Τὴν τρίτη μέρα ἦρθε τηλεγράφος ἀπ' τὸν Πρό-
εδρο τοῦ Συλλόγου ποὺ διατηροῦσε τὸ σχολεῖο, νὰ
πᾶι ὁ διαφεντής στὴν Ἀθήνα, νὰ δώσει λογο γιὰ
τὴν πράξη του. Καὶ πῆγε καὶ δὲ γύρισε πιά. Στὸν
τόπο του στείλανε ἓναν ἄλλον, μὰ προσέξανε νὰ
μὴν εἶναι μήτε παπᾶς μήτε παχὺς γιὰ νὰ μὴ μᾶς
θυμίζει τὸν ἄλλον.

Μὰς ἔφτανε σκέτος δάσκαλος.

M. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΣΤΗ ΜΟΥΣΑ

Μαντέω Μοῖσα, προφητεύσω δ' ἐγὼ.

Ὁ Μοῖσα, γίνε μάντισσα κ' ἐγὼ τὰ προφητεύω

(Πίνδαρος. Ἀποσπάσμ.)

ΤΟΥ ΔΕΑΝΤΡΟΥ Κ. ΠΑΔΑΜΑ

Γύνα, ξαναγεμένη, στὴ χώρα ποὺ ἀνθίζαν

Οἱ μισοὶ κ' οἱ μαυρόφυλλες δάφνες στεφάνια

Στοὺς διαλεχτοὺς σου νὰ πλέκουν· ἐδῶ, ποὺ σκορ-
[πίζαν

Τῆς ζωῆς τὰ τραγούδια οἱ λογιεῖς, οἱ πλαγιές, τὰ
[ρουμάνια.

Τῆς ἀχνόξανθης νύχτας δὲ θᾶναι δοσάτο τᾶνερ

Ὅσο ἡ προῆ, ποὺ ἡ ἀγάπη σου ξανά θὰ μᾶς φέρῃ.

Μὲ θυμὸν, μὲ σκοποὺς τὴν ψυχὴ μας καὶ πάρι

Βύθισέ τη στῆς ξανθῆς Ἀρμονίας τὸ κύμα.

Κι ἂν μεγάλη, ὅπως προῖτα ὁ χορὸς σου δὲ θᾶβῃ
[νὰ ψάλλῃ,

Τὴν Ἀγάπη τὴν πλάστρα ξύπνισέ τη ἀπ' τὸ μνημα,

μυρταρεῖ ὁ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσέας, ποὺ γράφει
(Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων ΚΕ). Ὅταν δὲ τὴν τού-
των (τῶν γραμμάτων) ἐπιστήμην λάβωμεν, τότε
ἐρχόμεθα γράφειν τε καὶ ἀναγινώσκειν κατὰ συλ-
λαβὴν καὶ βραδύων τὸ πρῶτον· ἐπεὶ δὲ ὁ χρόνος
ἀξιόλογος προελθὼν τύπος ἰσχυροῦς αὐτῶν ἐν ταῖς
ψυχαῖς ἡμῶν ποιήσει, τότε ἀπὸ τοῦ βᾶστος δρώμεν
αὐτὰ καὶ πᾶν ὅ,τι ἐν ἐπιδῶ τι· βιβλίον ἀπαι-
στως διερχόμεθα εἶς τε καὶ τᾶχι ἀπίστως. Ἐμεῖς
ποὺ ξέρουμε ἀπὸ παιδαγωγικὴ καὶ κάναμε κιόλας
πολλὰ χρόνια τὸ δάσκαλο ξέρουμε πὼς ὁ μαθητὴς
μόνο ἐκεῖνα ποὺ καταλαβαίνει πολὺ καλὰ μπορεῖ νὰ
διαβάζει χωρὶς λάθος, λέφτερα καὶ γλήγορα, ὅπως
μποροῦσαν νὰ διαβάζουν οἱ ἀρχαῖοι μας μὲλις μά-
θαιναν ἀνάγνωσι.

Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ σήμερα σὲ ὅλα τὰ ἔθνη ἐξόν
ἀπὸ τὸ δικό μας. Ἀπὸ πάλι τὸ μαρτυρεῖ ὁ κ.
Δ. Βικέλας ποὺ εἶχε γράψῃ στὸν Πικρνασσὸ (τόμ.
ΙΑ', σελ. 142) «Εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη ὁ μαθὼν εἰς
τὸ σχολεῖον νὰ συλλαβίζῃ μόνον καὶ ἀναγινώσκῃ
δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὰ εἰς τὴν γλώσσαν του γρα-
ρόμενα βιβλία».

Πῶς σ' ἐμᾶς τὴν καθαρέβουσα δὲν τὴν κατα-
λαβαίνει καλὰ ὅχι ὁ λαός, τὸ λαὸς ὅς τὸν ἀφήσουμε
νὰ ἡσυχάσει, παρὰ οἱ καλύτεροι δασκάλοι μας,

ἀπὸ τ' ἀπόδειξα μὲ δικὰ τους λόγια στὸ βιβλίο
μου (τὴ γλώσσά μας), καὶ ἀνάφερα τέτοιους μερικoὺς
(σελ. 48—49) τὸν κ. Γ. Χατζιδάκη, τὸν κ. Ἀ.
Ἐφταξία, τὸν Παν. Σούτσο. Τώρα κοντὰ σ' αὐτοὺς
βάζω καὶ τὸν κ. Κ. Σ. Κόντο ποὺ γράφει στὸ
«Λόγιον Ἑρμῆν» (Α', τόμ. σελ. 152). «Ἡμῖν τοῦ-
λάχιστον ἀνοήτως γεγραμμένη ἡ ρῆσις αὕτη (τοῦ
Ἀσωπίου) φαίνεται καὶ ἀδιανοήτως ἔχουσα». Ἀπὸ
τὴ φράση εἵναι Ἀπὸ μὲν ἐνεστώτος εἰς προστακτικὴν
ἀπὸ δὲ ἀορίστου εἰς ὑποτακτικὴν φέρεται τὸ μήν.
Ἀπ' αὐτοὺς δὲν ξεχωρίζουμε καὶ τὸν κ. Δ. Βερ-
ναρδάκη ποὺ πλατὶς φαρδὶ καὶ ἀρτὸς στὸν «Ψευ-
δαυτισμοῦ ἔλεγχος» Σελ. 424» τὸ μαρτυρεῖ πὼς δὲν
καταλαβαίνει τὴν καθαρέβουσα καὶ τοῦ λόγου του
κι ἄλλοι σὰν κι αὐτὸν καλαμαράδες, καὶ γράφει
καὶ τὴν κλίτα.

Τώρα ἀπὸς αὐτοὶ οἱ καλύτεροι γραμματισμένοι
μας δὲ μπορούν νὰ καταλάβουν ὅπως πρέπει τὴν
καθαρέβουσα, φυσικὰ πολὺ λιγώτερο τὴν καταλα-
βαίνουν οἱ ἄλλοι ποὺ μόνο τὸ Γυμνάσιο ἔχουν τε-
λειώσει ἢ σπουδᾶσαν κατόπι καμιά ἄλλη ἐπιστήμη,
κι ὅχι φιλολογία. Ἀρτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ σὲ
δικό μας τὸ ἔθνος δὲν ζοδεύονται βιβλία γραμμένα
στὴν καθαρέβουσα, ἐξόν ἐκεῖνα ποὺ εἶναι γιὰ τὰ σκο-
λεῖα, καὶ κατὰ μυστιστορήματα ἀκόμα πολὺ ξετσι-

πωτα. Ἐκεῖνοι ποὺ τελειώνουν σ' ἐμᾶς Γυμνάσιο
καὶ Πανεπιστήμιο βέλουν καλύτερα νὰ βλέπουν τὸ
διάβολο παρὰ κανένα ἑλληνικὸ βιβλίο γραμμένο
στὴν καθαρέβουσα· τὴ δοκιμὴ τὴν κάναμε καὶ ξέ-
ρουμε πολὺ καλὰ ἐκεῖνο ποὺ λέμε. Κι ὡς τόσο φω-
νάζουν καὶ τσιρίζουν γιὰ τὴν καθαρέβουσα, ὅχι γιὰ
λογαριασμὸ δικό του; ποὺ δὲ διαβάζουν, παρὰ γιὰ
λογαριασμὸ τῶν ἄλλων ποὺ θὰ διαβάζουν ἂν τύχῃ
νὰ βροῦνε βιβλία στὴν κοινὴ μας γλώσσα.

Οἱ γραμματισμένοι μας, καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι ποὺ
ἔχουν τελειώσει Πανεπιστήμιο, μοιάζουν ὅχι μὲ
τοὺς Τούρκους ἀγάδες, ὅπως θέλει νὰ πεῖ ὁ κ. Βερ-
ναρδάκης στὸν «Ψευδαυτισμοῦ ἔλεγχος» (σ. 412),
παρὰ μὲ τοὺς Γενιτσάρους. Ἀπὸ τοῦ ὄντος πῆγαιναν
σὲ χωριὰ καὶ κάθονταν στὸ τραπέζι γιὰ νὰ φάνε,
ἐξόν ποὺ ἔτρωγαν χάρισμα, ἔπρεπε νὰ πλερωθοῦν
κιόλας γιὰ τὸν κόπο τους ἀπὸ τοὺς χωριανούς, κι
ὁ φόρος ἐκεῖνος ποὺ πλερώνονταν λέγονταν «ντὶς
παρὰσι» (λεφτὰ γιὰ τὰ δόντια τους). Κ' οἱ δικοί
μας οἱ γραμματισμένοι γιὰ νὰ διαβάσουν τώρα ἐξόν
ποὺ πρέπει νὰ πάρουν τὰ βιβλία τους χάρισμα, χρε-
ίζεται νὰ πλερωθοῦν κιόλας γιὰ τὸν κόπο τους, μὲ
τὴ διαφορὰ ποὺ τὸ ντὶς παρὰσι ποὺ θέλουν αὐτοὶ
εἶναι 50 καὶ 100 φορές περισσότερο ἀπὸ τὸ ντὶς
παρὰσι ποὺ ἤθελαν οἱ παλιοὶ Γενιτσάροι. Καὶ σ'